

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

" สภาพการณ์และแบบแผนของสังคมไทย นับวันจะมีแนวโน้มไปในทางอนาคตวิสัยคือเป็นสังคมที่วัฒนธรรม มีความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็ว เกินกว่าจะคาดคะเนล่วงหน้า ผู้ใหญ่ที่อาศัยชีวิตมาก่อน ไม่อาจนำประสบการณ์ของตนมาแนะนำ สั่งสอน คนรุ่นเยาว์ได้มากเท่าที่ควร เพราะผู้เยาว์ในปัจจุบัน ย่อมเห็นได้ชัดแจ้งยิ่งขึ้นว่าจะต้องเผชิญกับอนาคตอันไม่แน่นอนและอยู่นอกแบบแผนเดิมที่เคยเป็นมามากขึ้นทุกที " ๑ ทั้งนี้เป็นผลมาจากสังคมไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตก เริ่มมีการพัฒนาและปรับปรุงบ้านเมือง เพื่อให้ทันความเจริญที่เรียกว่าเป็นสากล การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงดังกล่าวทำให้บุคคลจำนวนไม่น้อยในสังคมคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนยิ่งกว่าส่วนรวม แกร่งแย่งผลิตผลในสังคมชาดศรัทธาในคุณค่าของความดี และในที่สุดกลายเป็นปัญหาสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความอยู่รอดของชาติ ทั้งนี้เพราะถ้าประชาชนไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคม ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติก็จะทวีคูณขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลสร้างปัญหาให้สังคม ความก้าวหน้าของชาติจะเริ่มถดถอยลง ความวุ่นวาย ความยุ่งเหยิงทั้งมวลจะก่อตัว เข้ามารวมแทนที่ การแก้ปัญหาทางสังคมที่ได้ผลที่สุดคือ การปรับปรุงการศึกษา เนื่องจากการศึกษากับสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันมิได้ และบุคคลที่มีบทบาทรับผิดชอบ ต่อการปรับปรุงการศึกษาอย่างยิ่ง คือบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์

บทบาทความรับผิดชอบของบุคคลเหล่านี้ เพิ่มความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ เมื่อพิจารณาถึงปัญหาใหญ่ที่เผชิญหน้าทำลายสังคม และเป็นภาระหนักของบ้านเมือง คือปัญหาที่เยาวชน

๑ ไพฑูรย์ สีนลารักษ์ " อนาคตของการศึกษาในประเทศไทย " ชุมชนจุฬา ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๓ (ธันวาคม, ๒๕๑๔) หน้า ๔๘

ยังขาดคุณธรรม ไม่มี ภารธุณิกคามารดา ผู้ปกครองและครูอาจารย์ มีทัศนคติแตกต่างและ
 คอตามผู้ปกครอง ละทิ้งการเรียน ขาดความซื่อสัตย์สุจริตใจ คำเป็นชีวิตในทางอบายมุข
 เช่น เล่นการพนัน เสพยาเสพติด แต่งกายไม่สุภาพและไม่ประหยัด เทียวเตร่ใช้จ่ายสิ้น
 เปลืองไปในสถานที่ยั่วยุคมารมณณ์ แล้วทำความผิดทางเพศ ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
 ประโยชน์ ไร้ความอาย ขาดศรัทธาที่ยัง ประพฤติตนอย่างไม่สมควร ในบางครั้งถึงกับมีการ
 ประทุษร้ายร่างกายและทรัพย์สิน เป็นภัยต่อสังคม และในที่สุด กลายเป็นผู้ต้องหา และ
 อาชญากร การแก้ปัญหานี้ แม้วา

" ผู้ปกครองจะมีส่วนรับผิดชอบในการกระทำใด ๆ อันมิชอบของเยาวชนอย่าง
 หลีกเลียงไม่ได้ แต่ก็มีความจริงอยู่ว่า ลำพังผู้ปกครองฝ่ายเดียวก็ยากที่จะคลี่คลายปัญหา
 นี้ หากต้องการความร่วมมือช่วยเหลือจากสถาบันสังคมสงเคราะห์ กรรมการปรับปรุงเด็ก
 และเยาวชน ครูอาจารย์ ในการรวมพลังกัน ทำงานเป็นหมู่คณะ แทนที่จะทิ้งปัญหานี้ให้แก่
 ผู้ปกครอง หรือแก่โรงเรียน หรือครูฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้เป็นผู้ป้องกันและแก้ไขโดยลำพัง
 ซึ่งไม่เกิดผล ศูนย์กลางการณีกกำลังป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนนั้น ความจริงก็มีอยู่
 หลายแห่ง แต่ได้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าองค์การอันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งหน่วยหนึ่ง ของสังคม
 ปัจจุบันได้แก่ สมาคมผู้ปกครอง และครู " ๒

บทบาทของครู คือจะต้องช่วยให้นักเรียน ซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวและชุม
 มชนสงบสุขหรือไม่มีปัญหาขึ้นมาได้ ใ้รู้จักตนเอง และพยายามประพฤติและปฏิบัติตนให้
 ถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด รู้จักสร้างความมุ่งหมายให้แก่ตนเองในระหว่างที่มีชีวิต เป็น
 นักเรียนอยู่และตระหนักว่า

๒ จินดา เทียมเมฆ (ศาสตราจารย์) " ความรับผิดชอบของผู้ปกครอง " เอกสารในการสัมมนาเรื่อง " ความสำคัญของผู้ปกครองและครูในสถานการณณ์
ปัจจุบัน " สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๕๑๔ หน้า ๑ - ๒

" การที่นักเรียนมาเข้าโรงเรียนนั้น มีความมุ่งหมายใหญ่ ๆ สองประการคือ เพื่อจะสร้างวิชาความรู้ให้แก่ตนเองประการหนึ่ง และเพื่อจะสร้างคุณธรรม คีลธรรม วัฒนธรรมให้แก่ตนเองด้วยอีกประการหนึ่ง ถ้านักเรียนหรือนักศึกษาไม่ได้รับแจ้งเรื่อง objective หรือ purpose ซึ่งเป็นพื้นฐานอย่างพอเพียง ไม่คอยจะคิดถึงเรื่อง purpose หรือ objective กันมากนัก เหตุนี้เองจึงไม่ค่อยจะสนใจเรื่อง คีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมจนถึงระดับที่ต้องการ และมักจะหันเหไปในทางที่เป็นภัยต่อสังคมเสมอ ๆ" ^๓

เพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาอบรมที่กล่าวข้างต้น ครูจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่จะให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือครูและโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ถ้าหากครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจกันดี และติดต่อสัมพันธ์กันเสมอ ผู้ปกครองจะเป็นผู้ช่วยเหลือในกิจการของโรงเรียนได้อย่างดียิ่ง จะเห็นได้ว่านักการศึกษาเป็นจำนวนมากได้เห็นความสำคัญ และพยายามที่จะเน้นให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการศึกษาแก่เด็ก เช่นเดียวกับครูทั้งที่บ้านและโรงเรียนต้องร่วมมือกันตลอดเวลา และต้องช่วยกันประทับประคองเด็กตั้งแต่เล็กจนโต ครูควรจะรู้ความเป็นอยู่ทางบ้านของเด็กอย่างละเอียด เช่นเดียวกับผู้ปกครอง ควรจะรู้ความเป็นไปทางโรงเรียนของเด็ก แล้วปรึกษาหารือและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้ปกครองเป็นผู้ประวัติโดยละเอียดของนักเรียน รู้จักสิ่งแวดล้อมทางบ้านตลอดจนเป็นผู้ปลูกฝังและอบรมตลอดเวลาที่อยู่บ้าน เด็กจะเป็นผู้ที่มีความคิด ทักษะดี มีความรู้ มีมรรยาทอันดีงามหรือมีการวางตัวที่เหมาะสมในสังคมได้ก็เพียงใด ต้องอาศัยพื้นฐานการอบรมทางบ้านจากพ่อแม่และบุคคลในบ้าน เด็กบางคนได้รับนิสัยและความประพฤติไม่ดีต่าง ๆ จากทางบ้าน เช่น ทุพบุคลิก ขอบขมเหงรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า เป็นต้น สำหรับครูเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้ทางคณวิชาการ

^๓ สาโรช บัวศรี (ดร.) " สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของประเทศไทย " เอกสารประกอบการสัมมนา การวางแผนการศึกษาระดับชาติ สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๑๓ หน้า ๑๒

และทราบถึงพัฒนาการของเด็กได้ก็ ดังนั้นการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่าง
ผู้ปกครองและครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดอบรม หรือสร้างประสบการณ์ทั้ง-
หลาย ทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน ไม่ให้ขัดแย้งแต่ให้สอดคล้องกัน เพื่อช่วยพัฒนาการ
ของเด็ก

" การวัดผลของครูที่มีต่อเด็กจะผิดพลาดน้อยลง เมื่อครูได้มีโอกาสพบปะผู้
ปกครองด้วยตนเอง พร้อมทั้งครูจะได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษามากขึ้น เพราะครู
ย่อมจะทราบว่า ชีวิตของเด็กจะมีพันธะกับสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลมากยิ่งขึ้นในโรงเรียน
ทำให้โรงเรียนมีโอกาสได้สร้างพื้นฐานอันดีแก่ตัวเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและมี
สวัสดิภาพในชีวิตตนเองมากขึ้น "

นอกจากนี้ยังจะช่วยทำให้ผู้ปกครองได้เข้าใจถึงกิจการของโรงเรียน มีความ
สนใจในการศึกษาของเด็ก และทำให้มีความรู้สึกรับผิดชอบในการให้การศึกษาอบรมเด็ก
ให้ดีที่สุดรวมทั้ง

" จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น และจะเกิดความภาคภูมิใจในการ
ที่มีโอกาสช่วยให้เด็กเติบโต เป็นพลเมืองดีของชาติ ด้วยความร่วมมืออย่างฉลาดของ
บ้านและโรงเรียน จะช่วยให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดีมีความเฉลียวฉลาด สามารถดำรงชีวิต
อยู่ได้อย่างผาสุกและราบรื่น อันเป็นจุดหมายที่สำคัญยิ่งของการศึกษา "

ในปัจจุบัน ผู้ปกครองและครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ จึงได้
ร่วมมือกันจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเกี่ยวกับการให้

๘ เพื่อองฟุ้ง เครือตราฐ (คร.) " ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน " ศูนย์ศึกษา (ตุลาคม, ๒๕๐๐) หน้า ๖

๕ ละเมียด ลิมอักษร " ผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการ
เรียนได้ " อนุสารจริยศึกษา ฉบับที่ ๑๓ กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๐ หน้า ๓๔

ความรู้ และสวัสดิการสำหรับนักเรียนและโรงเรียน อาจจะถูกมองออกมาในรูปของคณะกรรมการ หรือสมาคมทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสม และที่ในปัจจุบันนี้ต้องจัดในรูปของคณะกรรมการ หรือ สมาคมเนื่องจาก

" การเรียนในสมัยก่อนผู้เรียนยังมีน้อย จึงทำให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง ยังผลให้เด็กมีความรู้และความประพฤติดีงาม ในปัจจุบันสภาพของ สังคมแตกต่างกับสมัยก่อนมาก เช่นบ้านเมืองมีสิ่งยั่วยวนความรู้สึกของเด็กในทางที่ไม่ดีไม่ งามตา พ่อแม่ต้องใช้เวลาทำงานอย่างหนัก เพื่อการครองชีพและการศึกษาของลูก ๆ ย่อม มีส่วนทำให้ความใกล้ชิดระหว่างครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีน้อยลง เป็นผลให้มีความยุ่งยาก ในการแก้ปัญหา ความประพฤติของเด็ก " ๖

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความจำเป็นในการมีคณะกรรมการผู้ปกครองและครูยังมีมาก ขึ้น เพื่อ ๗

๑. เชื่อมโยงให้ครูและผู้ปกครองได้พบปะสังสรรค์กัน
๒. ให้ครูมีโอกาสรู้จักเด็กและความเป็นอยู่ของเด็กที่บ้าน
๓. ให้ผู้ปกครองมีโอกาสทราบเรื่องการเรียน ความประพฤติ และความเจริญ อกงามของเด็กทางโรงเรียน
๔. ให้ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันพัฒนาเด็กในด้านสมอง อารมณ์ สังคม และ จิตใจ
๕. ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและครูในเรื่องการสอนและการอบรมเด็ก

๖ วีระ อัมพันสุข " สมาคมครูและผู้ปกครอง " ศูนย์ศึกษา (สิงหาคม, ๒๕๐๑)

หน้า ๒๗

๗ อภัย จันทวิมล " ประโยชน์ของสมาคมผู้ปกครองและครูที่มีต่อการศึกษา และ การพัฒนาประเทศ " เอกสารแนะแนวอันดับ ๕ กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๔ หน้า ๕

- ๖. ช่วยสวัสดิการทางครูและครอบครัว
- ๗. ช่วยชักโยงให้ชุมชนและนักการศึกษาสนใจและทำงานเพื่อเยาวชน

จากการศึกษารวบรวมผลการทำงานของสมาคมผู้ปกครองและครู ที่ก่อตั้งแล้วอาจจะสรุปประโยชน์ของสมาคมผู้ปกครองและครูได้เป็น ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านการศึกษา สมาคม ฯ มีบทบาทที่จะช่วยโรงเรียนในด้านการพัฒนาเด็ก โดยการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ในด้านการเรียนการสอน จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาเพิ่มเติมรวมทั้งจัดหาเงินทุนและจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนและครู นอกจากนี้แล้วยังเป็นประโยชน์ในด้านการบริหารโรงเรียนโดยเฉพาะ คือช่วยในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

" ตัวแทนที่จะทำให้โครงการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนได้ผลดี ก็คือผู้ปกครอง . ตัวนักเรียน สมาคมครูกับผู้ปกครองเป็นองค์การที่จะทำให้บุคคลทั้งสามประเภท ได้มาพบปะติดต่อกัน สงสรวรกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และความร่วมมือซึ่งกันและกัน จึงนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งในการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน "

๒. การพัฒนาประเทศ สมาคมผู้ปกครองและครูมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือโรงเรียนในการฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ

- ๑. เป็นคนมีเกียรติเชื่อถือได้
- ๒. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- ๓. สามารถพึ่งตนเอง
- ๔. สามารถและเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรมและประโยชน์ส่วนรวม "

๔ พันธุ์ หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน (ไทยวัฒนาพานิช : พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๑๒) หน้า ๒๔๓

๕ อภัย จันทวิมล เรื่องเดิม หน้า ๑๔

กำลังของเด็กที่จะเติบโตเป็นพลเมืองคือต่อไปในอนาคตนี้ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ความเป็นมาของการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู ระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

๑. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

ในการจัดการศึกษาของเมืองไทยเรานั้น แต่เดิมาเราไม่เคยคำนึงถึงเรื่องสมาคมผู้ปกครองและครูเลย กล่าวคือในสมัยที่ยังไม่มีระบบโรงเรียน ผู้ปกครองก็จะนำเด็กชายไปฝากให้เรียนหนังสือกับพระที่วัด พระท่านยอมรู้จักผู้ปกครองของเด็กทุกคน ต่อมาถึงสมัยที่มีโรงเรียนในระยะแรก ๆ นักเรียนยังมีจำนวนน้อย ผู้ปกครอง และครูก็รู้จักกัน และช่วยกันดูแลกวดขันการศึกษาของเด็กเป็นอันดี " ครั้นถึงสมัยที่โรงเรียนเจริญก้าวหน้า ประชากรเพิ่ม นักเรียนมีจำนวนมากขึ้นเป็นการเหลือวิสัยที่ครูจะรู้จักกับผู้ปกครองโดยทั่วถึง ผู้ปกครองนำเด็กมาฝากเข้าโรงเรียน แล้วครูก็ทำหน้าที่สั่งสอนเด็กต่อไป ครูส่วนใหญ่จะไม่รู้จักหรือเคยเห็นหน้าผู้ปกครองเลย ๑๐

" นักการศึกษาสมัยใหม่เห็นว่า การศึกษาของเด็กจะได้ผลดีขึ้น ถ้าผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมการศึกษาของเด็ก นอกจากนั้นนักการศึกษาสมัยใหม่ยังมีความเห็นต่อไปด้วยว่า โรงเรียนจะดีขึ้นถ้าผู้ปกครองได้มีส่วนช่วยส่งเสริมกิจการของโรงเรียนด้วยประการต่าง ๆ ฉะนั้นจึงมีผู้คิดออกจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น " ๑๑

๒. ความเป็นมาของการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

ประเทศต่าง ๆ ใ้มองเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของสมาคมผู้ปกครองและครูรวมทั้งในประเทศไทย ได้เริ่มมีสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นแห่งแรก ปีพ.ศ. ๒๔๔๖

๑๐ วีระ อ่ำพันธุ์ " สมาคมครูและผู้ปกครอง " ศูนย์ศึกษา (สิงหาคม, ๒๕๐๑)

ที่จังหวัดกาญจนบุรี และในปี ๒๔๘๔^{๑๒} ได้มีการตั้งสมาคมขึ้นในโรงเรียนสตรีวิทยา ทั้ง
๒ สมาคมนี้อยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีวิธีติดต่อกับผู้ปกครอง ๒ วิธี
คือ^{๑๓}

วิธีที่ ๑ จัดเป็นคณะบุคคล สมาคมผู้ปกครองและครูระดับประถมศึกษานั้นส่วนใหญ่
จะมีการริเริ่มจากการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในด้านสวัสดิการ
ต่าง ๆ ของนักเรียนและครู ส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านสวัสดิการของนักเรียน เรียกว่า
คณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาหารือแก่ทางโรงเรียน
๒. ช่วยจัดหาเงินทุน แรงงานและอุปกรณ์ให้โรงเรียน
๓. ดูแลเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการของนักเรียน
๔. ให้ความร่วมมือและช่วยติดต่อกับองค์การ สมาคมอื่น ๆ
๕. ช่วยชักชวน ชี้แจงให้ประชาชนสนใจ เข้าใจ และร่วมมือกับทางโรงเรียน
๖. หาทางชักชวนและส่งเสริมให้เกิดสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น^{๑๔}

ในปัจจุบันกิจการของ คณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ
กำลังได้รับความสนใจและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูเป็นอย่างดี โรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาที่มีคณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียน ได้แก่

^{๑๒} อำโท วงศ์สว่าง " ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนประถมศึกษา "
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๘๔ หน้า ๗๐

^{๑๓} สมนึก รอดประเสริฐ, " สมาคมผู้ปกครองและครู " เอกสารของหน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๔ หน้า ๓-๔

^{๑๔} สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพญาไท " ประวัติความเป็นมาของสมาคม "
เอกสารเผยแพร่ของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพญาไท (พระนคร, ๒๕๑๔) หน้า ๓

๑. โรงเรียนคาราคาม
๒. โรงเรียนประณมนทร์
๓. โรงเรียนประณมทวีธาภิเศก
๔. โรงเรียนสวนอนันต์

กิจกรรมที่ทางคณะกรรมการสวัสดิการของโรงเรียนได้จัดทำ มีลักษณะแตกต่างกันออกไป โดยมุ่งถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับเป็นส่วนใหญ่ เช่น ช่วยเหลือจัดหาเงิน และอุปกรณ์การศึกษาให้กับโรงเรียน ดูแลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ อาหารกลางวันติดตามแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาทางความประพฤติ ติดต่อกับองค์การสมาคมอื่น ๆ เพื่อรับบริการในด้านต่าง ๆ ที่สมาคมและองค์การเหล่านั้นจะให้ได้ แยกแยะกิจกรรมเพื่อชักนำให้ชุมชนสนใจ และร่วมมือกับโรงเรียน นอกจากนี้ยังได้หาทางชักชวนและส่งเสริมให้เกิดสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น โดยให้ความรู้พื้นฐาน อธิบายให้ทราบความสำคัญและประโยชน์ของสมาคมผู้ปกครองและครู เชิญผู้ปกครองมาพบปะกับครูที่โรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์สำคัญของคณะกรรมการ คือ เพื่อส่งเสริมด้านการเรียนการสอนและสวัสดิการของนักเรียนให้มากขึ้น และเพื่อให้คณะกรรมการนี้สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่และถูกต้องตามกฎหมาย แนวโน้มของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการโรงเรียนจึงจะต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการนี้ให้เป็นสมาคมผู้ปกครองและครู ให้ถูกต้องตามกฎหมายทั้งทางภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี

วิธีที่ ๒ จัดเป็นนิติบุคคล คือจัดตั้งเป็นสมาคมเป็นทางการ โดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูในระยะเริ่มต้นนั้นควรจะได้พิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ๆ เป็นสำคัญ การริเริ่มพอจะแบ่งออกได้ ๓ วิธี คือ ๑๕

๑๕ นรา บุญยศิริ "วิธีจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู" เอกสารในการสัมมนาเรื่องความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครูในสถานการณ์ปัจจุบัน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๕๑๔ หน้า ๑

ก. โรงเรียนใหญ่ที่ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะ และความรู้ที่มีจำนวนมาก ประเภทนี้ง่าย เพียงเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาประชุมชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการมีสมาคมใหญ่ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจน เมื่อที่ประชุมเห็นสมควรให้มีสมาคมได้ ก็เลือกบุคคลจากที่ประชุมนั้น เข้าร่วมสมทบกับครูของโรงเรียน ชุดหนึ่ง เรียกว่า " คณะกรรมการริเริ่มการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู " จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าวไปร่างข้อบังคับและจัดการขอตั้งสมาคมต่อไป วิธีนี้เรียกผู้ปกครองเข้าเป็นสมาชิกได้ง่าย เพราะผู้ปกครองเหล่านั้นเห็นชอบอยู่แล้ว

ข. โรงเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะและความรู้พอประมาณ (จำนวนผู้ปกครอง) ทางโรงเรียนจัดการประชุมแบบที่ ๑ แต่ก่อนที่จะเรียกประชุมทางโรงเรียนได้ทาบตามผู้ที่ จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการไว้แล้ว เมื่อถึงวาระเลือกคณะกรรมการให้ทางโรงเรียน เสนอบุคคลที่ทาบตามไว้ให้ที่ประชุมพิจารณา ปกติผู้ปกครองมักจะไม่ค่อยรู้จักกัน จึงง่าย ในวิธีนี้

ค. โรงเรียนประเภทที่มีนักเรียนเพียงชั้นมศ. ๓ ป.๗ หรือโรงเรียนที่อยู่ ชานเมือง ผู้ปกครองไม่มีฐานะหรือความร่ำรวยนัก ควรใช้วิธีรวบรัดคือ เชิญบุคคลที่ โรงเรียนเห็นสมควรเป็นผู้ริเริ่ม เข้าร่วมกับคณะครูเป็นคณะกรรมการจัดตั้งสมาคมโดย ไม่ต้องเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมครั้งแรก เมื่อตั้งเสร็จแล้วจึงเชิญผู้ปกครองนักเรียน เข้าประชุมชี้แจงและเชิญเป็นสมาชิกภายหลังจากการจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว

ในการจัดตั้งสมาคม จะต้องมีการระเบียบข้อบังคับของสมาคมระบุสาระสำคัญ คือ

- ก. วัตถุประสงค์
- ข. สถานที่ตั้งของสำนักงานของสมาคม
- ค. ชื่อสมาคม
- ง. สมาชิกภาพ
- จ. การบริหารงานของสมาคม
- ฉ. การเงิน และอำนาจการเบิกจ่ายเงิน
- ช. การยกเลิกสมาคม

ข้อบังคับ เหล่านี้จะคงปฏิบัติให้สอดคล้องกับระเบียบทางกฎหมายที่วางไว้ การยื่นเรื่องราวขอจัดตั้งสมาคมนี้ ให้ยื่นเรื่องราวขอจัดตั้งจากกองวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และไปขอจดทะเบียนเป็นสมาคมจากกระทรวงมหาดไทย

ปัจจุบันสมาคมที่ได้ดำเนินการจัดตั้ง เป็นสมาคมผู้ปกครองและครูเรียบร้อยแล้ว และขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่คือ

สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลักษณ์วิชาการศึกษาประสานมิตร ได้จดทะเบียนก่อตั้งเป็นสมาคมเมื่อ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ นับเป็นสมาคมที่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองและครู เพราะการจัดตั้งเริ่มจากความต้องการของผู้ปกครองและอาจารย์ใหญ่ได้เป็นกำลังสำคัญในการจัดและดำเนินงานของสมาคมอย่างใกล้ชิด ฐานะของผู้ปกครองส่วนใหญ่ค่อนข้างดีและมีความรู้ ดังนั้นจึงทำให้การดำเนินงานของสมาคมนี้สามารถจะดำรงอยู่ได้เป็นเวลานาน ผลของการดำเนินงานเท่าที่ทำมาแล้ว ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้ดำเนินงานมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันนี้

ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนวัดพลับพลาชัย ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากที่มีลักษณะเป็นคณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียนมาเป็นเวลานาน เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นมาด้วยความยากลำบาก เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นคนจีน มีปัญหาทางด้านการศึกษาและภาษาที่จะเป็นสื่อกลางดำเนินงานของสมาคม จึงได้พยายามขจัดปัญหาเหล่านี้ ความร่วมมือในดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในขั้นใช้ได้ ผลงานของสมาคมเท่าที่ทำมาแล้วส่วนใหญ่ได้ผลตามความมุ่งหมายคือพอควร กิจกรรมของสมาคมได้ดำเนินมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันนี้

ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๓ คณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียนราชวินิต ได้จดทะเบียนเป็นสมาคม โดยถูกต้องตามกฎหมาย การจัดตั้งเป็นสมาคมได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองดีพอควร การดำเนินงานของสมาคมได้จัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมความ

รัฐและสวัสดิการแก่นักเรียน เช่นการแนะแนวเพื่อเรียนต่อ การหารายได้ให้กับสมาคม เป็นต้น การดำเนินงานของสมาคมอยู่ในระหว่างที่พยายามจะจัดและดำเนินงานให้บรรลุความมุ่งหมายมากที่สุด กิจกรรมของสมาคมได้ดำเนินมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันนี้

ในต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมศึกษา ได้ขอจดทะเบียนเป็นสมาคมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง เพราะฐานะของผู้ปกครองส่วนใหญ่ค่อนข้างดี และมีความรู้ กิจกรรมของสมาคมกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ และได้จัดไปบ้างแล้ว เป็นบางอย่าง

คณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียนพญาไท ได้ยื่นเรื่องราวขอจดทะเบียนสมาคม เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ และในเดือนต่อมาก็ได้จัดตั้งให้เป็นสมาคมผู้ปกครองและครูอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สมาคมนี้นับเป็นสมาคมก่อตั้งใหม่ มีแต่คณะกรรมการยังไม่ได้เปิดรับสมาชิก คาดว่าจะดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๑๕ จากการทำงานของคณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียน ทางโรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมให้บรรลุตามความมุ่งหมาย นักเรียนได้รับประโยชน์จากคณะกรรมการ ๆ ทั้งด้านความรู้และสวัสดิการ ดังนั้น คาดว่าการดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครูที่จัดตั้งมาใหม่นี้ คงจะประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกัน

๓. แนวโน้มของการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้ร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอน และการให้การศึกษาทุก ๆ ด้านแก่เด็ก ในประเทศไทยเราได้มีการเคลื่อนไหวในด้านนี้มากขึ้น โดยมีการดำเนินการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น โดยเฉพาะในพระนครและธนบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๓ สมาคม สำหรับต่างจังหวัดก็กำลังเห็นความสำคัญในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ว่ามีการดำเนินการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูโดยจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วรวมทั้งสิ้น ๔๔ สมาคม ๑๖

นอกจากนี้ได้มีคณะกรรมการสมาคม และหน่วยราชการต่าง ๆ เห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน ในการที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาเด็ก ให้เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ในอนาคต ดังนั้นจึงได้มีการร่วมมือกัน จัดการสัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เสนอข้อแก้ไขสำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกันโครงการใหญ่ ๆ ที่ได้จัดทำไปแล้ว มีดังนี้ คือ

๑. โครงการจัดสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนประถม ของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ^{๑๗}

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา
๒. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาของครอบครัวและสังคม
๓. เพื่อช่วยให้เด็กได้มีโอกาสเรียนจบชั้นประโยคประถมศึกษา

กิจกรรมที่จัด

๑. ช่วยนักเรียนของโรงเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
๒. นำบริการจากช่างนอกเขาไปช่วย
๓. บริการแนะแนว
๔. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกลุ่มคณะบุคคลเข้ามามีส่วนในการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ของโรงเรียน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการโรงเรียน จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
๕. จัดประชุมสัมมนา ประเมินผลการช่วยนักเรียน

๒. จักรการสัมมนาเรื่อง " งานสวัสดิการเด็กกับสถานการณ์ปัจจุบัน " ของคณะกรรมการสวัสดิการเด็ก สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ณ ตึกมหิตล ๑๘

ในการสัมมนาครั้งนี้ ได้ขอเสนอแนะที่สำคัญหลายอย่าง คือ สนับสนุนให้มีนักสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อช่วยโรงเรียนและครูปกครองแก้ปัญหาเด็กนักเรียน และสนับสนุนให้มีสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนให้มากขึ้น

๓. การสัมมนาเรื่อง " ความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครูในสถานการณ์ปัจจุบัน " จัดโดยคณะกรรมการส่งเสริมสมาคมผู้ปกครองและครู สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ณ ตึกมหิตล ๑๘ ได้มีการประชุมตามหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- ๑. วิธีการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
- ๒. วิธีแก้ปัญหาของการดำเนินงานสมาคมผู้ปกครองและครู
- ๓. กิจกรรมของสมาคมผู้ปกครองและครู

ในการประชุมครั้งนี้ ได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง สมาคมผู้ปกครองและครูให้มากขึ้น เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ให้ช้านานู รวมเข้าเป็นสหพันธ์ตามแบบของสากล ขณะนี้คณะกรรมการได้ดำเนินการในการจัดรวมสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อจัดตั้งเป็น สภาสมาคมผู้ปกครองและครู

๑๘ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเดิม

๑๘ คณะกรรมการส่งเสริมสมาคมผู้ปกครองและครู รายงานการสัมมนาเรื่อง ความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครูในสถานการณ์ปัจจุบัน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๑๔

จะเห็นได้ว่าสมาคมผู้ปกครองและครู มีบทบาทในการปรับปรุงการศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ มากขึ้นตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประวัติดูความเป็นมาของการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูในประเทศไทย ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เฉพาะพระนครและธนบุรี
๒. เพื่อจะไต่ทราบถึงบทบาทของผู้ปกครองและครู และความตองการที่คาดว่าจะได้รับจากสมาคม
๓. เพื่อจะไต่ทราบถึงปัญหาการดำเนินงานของสมาคม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งที่จะรวบรวมและศึกษาเกี่ยวกับประวัติของการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูระดับประถมศึกษาในประเทศไทย รวมทั้งบทบาทความตองการที่สมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูคาดว่าจะได้รับจากสมาคม ตลอดจนปัญหาของการดำเนินงานของสมาคม

ความจำกัดของการวิจัย

006178

การวิจัยนี้จำกัดอยู่เฉพาะการดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวน ๔ สมาคม คือ

๑. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร
๒. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่าย
ประถม
๓. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนวัดพลับพลาชัย
๔. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนราชวินิต

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากกลุ่มประชากรที่สุ่มมา มีจำนวนน้อย และเป็นความคิดเห็นของสมาชิกจำนวนหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นถ้าได้มีการทำวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป ควรจะได้เลือกกลุ่มประชากรให้มากขึ้น ให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ มากขึ้น

คุณค่าของการวิจัย

๑. เพื่อกรรมการของสมาคม ฯ จะได้นำเอาผลของการวิจัยไปปรับปรุงการดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครูให้เหมาะสมและได้ผลดียิ่งขึ้น
๒. เพื่อครูจะได้นำเอาผลของการวิจัยไปปรับปรุงในด้านการเรียนการสอน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น
๓. เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นประโยชน์ของสมาคม ฯ และรู้จักบทบาทของตนเองที่มีต่อโรงเรียนและต่อสมาคมผู้ปกครองและครู

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

ตัวอย่างประชากร

สุ่มตัวอย่างประชากรจากสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครู ระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย กรรมการของสมาคม ฯ ครูของโรงเรียนและผู้ปกครอง จำนวน ๔ สมาคม คือ

๑. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
๒. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
๓. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนวัดพลับพลาชัย
๔. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนราชวินิต

แบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาและการค้นคว้าจาก หนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาคมผู้ปกครองและครูของประเทศไทยและต่างประเทศ และให้สมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูได้ทดลองทดสอบ (pre-test) แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ ก่อนนำไปใช้ทดสอบจริง

วิธีการทางสถิติ

๑. วิเคราะห์ข้อมูลโดยคิดค่าคอมเป็นร้อยละ
๒. เสนอผลการวิจัยในรูปตารางและอธิบายประกอบ

คำจำกัดความ

๑. **สมาคม** หมายถึง แหล่งหรือที่ประชุมของบุคคลหลายคนมารวมกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์บางประการ ๒๐ สมาคมในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงสมาคมผู้ปกครองและครู ของ ๔ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
๒. **สมาชิก** หมายถึง ผู้มีสิทธิและมีส่วนร่วมในสมาคมหรือองค์การใด ๆ ๒๑ สมาชิกในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง สมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูของ ๔ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
๓. **ผู้ปกครอง** หมายถึง ผู้อบรมและดูแลรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของเด็กทั้งในสถานส่วนตัวและการศึกษา ทั้งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการส่งเด็กเข้าเรียน ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นบิดามารดาเด็ก ๒๒ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในขณะที่ทำการวิจัย และเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูควย
๔. **ครู** หมายถึง ครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร และเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูควย

๒๐ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ หน้า ๘๑๗

๒๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ หน้า ๘๓๒

๒๒ ศึกษาธิการ, กระทรวง คู่มือครูผู้ปกครอง โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (มณฑลการพิมพ์, ๒๕๐๔) หน้า ๓